

AKCIJSKO RAZISKOVANJE – MEHANIZEM ZA RAZVOJ NOVOSTI

Dr. Natalija Komljanc, Nov. 2007

Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Problemi so vedno tu. Nikoli ne izginejo. In mi smo tu, da jih rešujemo.

- Več ko jih rešimo, več jih zagledamo.

- Bolje ko jih rešimo, zahtevnejši so pred nami.

Problemi se množijo s hitrostjo uspešnosti našega reševanja.

AR uporabimo, ko želimo biti uspešni in učinkoviti (Marsh, 2005)

- Strategija AR pomaga poiskati elemente v kurikulumu, ki jih je potrebno posodobiti.
- AR je koristno, ko postane naš slog in slog vse šole (5 raven posodabljanja z IP).
- Vir: AR kot pomoč pri iskanju rešitev in uvajanju sprememb v šolsko prakso. Povezave, september 2005

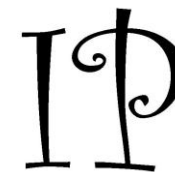
IP

Ključna elementa AR:

- **Cikličnost** - problem se reši šele po nekaj spiralnih zavrtljajih.
- **Refleksija** - z njeno pomočjo selekcioniramo idejo in razumemo zbrane podatke.

Komunikacija v AR

V raziskovalni skupini naj vlada odprt dialog, večsmerna stalna komunikacija in medsebojno zaupanje udeležencev. To je osnovni pogoj za doseganje pričakovanega rezultata.

Trije modeli AR (Marsh, 2005):

- **Praktični** (sodelovalni) model; usmerjen v reševanje vsakdanjih praktičnih problemov izvajanja kurikula. Osebna izkušnja in modrost gradita rešitev (1 raven novosti).
- **Tehnični** model; osredotočeni smo na zbiranje podatkov. Primeren je za razširjanje novosti (2 raven IP).
- **Emancipatorni** model; za uvajanje kompleksnih, radikalnih sprememb v VIZ (3 – 5 raven novosti).

Ravni razvoja novosti (Komljanc, 2005):

1. Osebni razvoj
2. Uvajanje dobre prakse
3. Razvijanje dobre prakse
4. Invencija
5. Preobrazba programa

IP

Osebni razvoj:

- Bistveni namen je izpopolniti znanje posameznika ali skupine. Zanj je predlagana vsebina novost, za ostale je lahko že preverjena oblika dela.
- Če želimo, da bi strokovni delavec znal naučiti učenca samostojno opredeljevati cilj in mu slediti, se mora tega naučiti najprej on sam. Teorija osebnega razvoja po Moon (2003).

Uvajanje »dobre prakse«.

- Temeljni namen je seznaniti, se s primerom »dobre prakse« v novem interesnem okolju, ga uporabiti in ovrednotiti v lastnem okolju.
- V okolju uvajanja je primer »dobre prakse« novost, v drugih okoljih že preverjena didaktična metoda, oblika.
- Projektna skupina pri uvajanju »dobre prakse« načrtuje oblike in metode lastnega seznanjanja z novostjo ter načrtuje, izvaja in vrednosti novost v lastnem okolju.

Razvijanje »dobre prakse«

- Razviti, izboljšati (odpraviti pomanjkljivosti) primer »dobre prakse«.
- V okolju preverjanja je primer »dobre prakse« sicer že preverjen, novost pa je v razvijanju še bolj popolne oblike.
- Projektna skupina se pri razvijanju primera »dobre prakse« ukvarja predvsem z načrtovanjem izboljšave in vrednotenjem uspešnosti odpravljanja pomanjkljivosti (Hargreaves, 1991, Fullan, 2004, Marsh 2006).

Odkrivanje novosti – invencija

- Odkriti, ustvariti nov vzgojno-izobraževalni element ali oblikovati novo celoto s kombinacijo že znanih didaktičnih elementov.
- Projektna skupina išče, preverja in evalvira novi didaktični element oz. novo kombinacijo elementov. Pri tem lahko uporabi Sternbergovo taksonomijo kreativnega ustvarjanja (1994).

Opredelitev pojmov:

- Inovacija: prenova v smislu izboljšanja starega, kako bolje
- http://www.google.si/search?hl=sl&client=firefox-a&rls=org.mozilla:sl:official&hs=tZ1&defl=en&q=define:innovation&sa=X&oi=glossary_definition&ct=title
- Invencija: odkritje še neznanega, nov didaktični element ali kombinacija le-teh
- <http://en.wikipedia.org/wiki/Invention>

Preobrazba vzgojno-izobraževalnega programa

- Celovito metodično preoblikovati model izvajanja vzgojno-izobraževalnega programa v posamezni vzgojno-izobraževalni instituciji.
- Ko vzgojno-izobraževalna organizacija ugotovi, da je preoblikovala večji delež didaktičnih elementov in tako filozofijo pouka in dejavnosti ob njej (preventiva), ali ko dejavniki pouka v vzgojno-izobraževalni organizaciji prihajajo v večjo neskladje med potrebami učenja in stilom poučevanja (kurativa), takrat projektna skupina skupaj z vodstvom vzgojno-izobraževalne institucije načrtuje preoblikovanje izvajanja aktualnega modela pouka in dejavnosti ob njem.
- Projektna skupina opredeli referenčni model in le-tega primerja z aktualnim. Na temelju primerjave izpostavi vrzeli in vzroke. Opredeljena analiza vzrokov je podlaga za oblikovanje skupnega cilja in osebnih ciljev posameznega strokovnega delavca v vzgoji in izobraževanju. Opredeljeni cilji posodablajo vzgojno-izobraževalni program z novostmi.

Slabosti izvajanja AR v letu 2004/5: IP

1. Direktivnost vodij projektnih skupin in ravnateljev
2. Različni interesi in pričakovanja udeležencev
3. Čas za raziskovanje
4. Informiranost
5. Medsebojni odnosi v projektni skupini
6. Število ciljev
7. Premalo izkušenj z akcijskim raziskovanjem
8. Nefleksibilnost v reševanju problema
9. Preširoka opredelitev problema
10. Kakovost zapisa poročila
11. Merljivost rezultatov
12. Nekoristno interpretiranje rezultatov
13. Ohranjanje motivacije
14. Metodologija opazovanja
15. Samoizobraževanje

IP

Slabosti izvajanja v AR v letu 2005/6:

1. Proces
2. Zbiranje in interpretiranje podatkov
3. Refleksija
4. Sodelovanje članov projektne skupine, vloga učenca in ravnatelja

IP

Slabosti izvajanja AR v letu 2006/7: IP

1. Interpretacija podatkov v načrtu novega cikla
2. Povezovanje osebnih akcijskih krogov v skupini znotraj posamezne projektne skupine
3. Porazdeljeno vodenje (vsebinsko in formalno)

Možnosti izboljšanja novosti na osnovi analize letnih poročil leta 2006/7:

1. Opredelitev cilja
2. Strategija razvoja novosti
3. Vrednotenje novosti
4. Zbiranje in obdelava podatkov (triangulacija)
5. Opredelitev novosti (dosežka)

Na kakovost AR vpliva

znanje formativnega spremljanja razvoja
novosti in povratno medsebojno
informiranje.

IP

Prednosti izvajanja AR v IP:

IP

1. Motiviranost za razvoj novosti
2. Samoizobraževanje
3. Povezovanje izkušenj s teorijo
4. Refleksija
5. Ravni razvoja novosti
6. Triangulacija

Projektna skupina osvežuje vzgojno-izobraževalni proces.

Spodbuja inventivnost v okolju (facilitator).

- Išče ideje.
- Ustvarjalno načrtuje akcije in njih spremljanje.
- Reflektira vplive akcij.
- Ugotavlja korist novosti.
- Razširja spoznanja...

IP

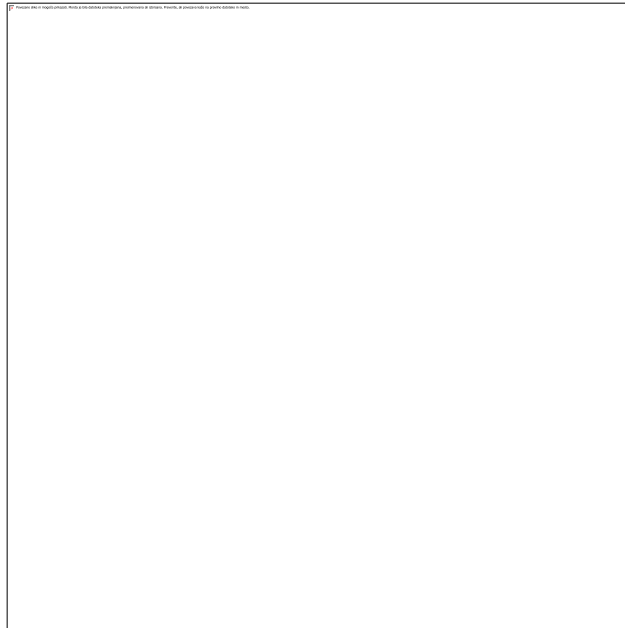
Analiza polletnih poročil I. 2007 kaže na možne izboljšave o motiviranju za učenje.

Predlogi za koristne rešitve:

1. Raziskovalno vprašanje naj bo eno, kratko in jasno oblikovano z vprašalnico, ki bo dala zanimiv in želen odgovor.
2. V enem letu izvedimo tri akcijske kroge.
3. Uporabimo našete strokovne vire za kakovostno referenčno merilo razvoja novosti.
4. Zbiranje podatkov naj bo naravno, interpretacija natančna.
5. Poročila naj na kratko sporočajo ugotovitve oz. spoznanje.

IP

Demingov krog

- “Plan”: oblikuj proces za izboljšanje rezultatov
- “Do”: implementiraj načrt in meri novost
- “Check”: spremljaj, meri in poročaj
- “Act”: odloči se za izboljšave

Discipline učeče se organizacije (Senge):

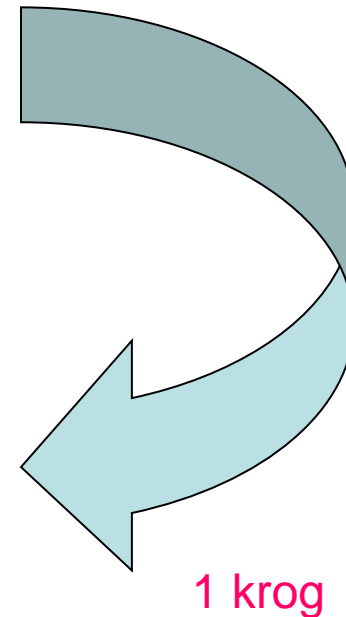
1. Sistem razmišljanja (zveze v procesu)
2. Osebna vizija
3. Mentalni modeli
4. Tim
5. Delitev vizije

Inovativni učni sistem (Schon)

- Inovacija je delujoč sistem.
- Novost se zgradi s pomočjo preobrazbe.
- Vodenje je porazdeljeno.
- Novost se dograjuje.
- Povratne informacije so divergentne in konvergentne.

Projektna metoda (Kilpatric)

1. Opredeli problem
2. Izvaja in spremlja akcijo
3. Evalvira rešitve

Merila dobro opredeljenega cilja (Dewey):

1. vzpodbuja notranjo motivacijo raziskovalcev
2. odpira možnosti za svobodno izbiro metod za njegovo doseganje
3. po potrebi se prevede v navodilo (načrt) za izvedbo.
4. omogoča preverjanje, široko opazovanje doseganja cilja
5. vzpodbuja razvoj (proces) in s tem rast na višjih ravneh

Cilj je lahko skupen, cilj skupine, a nujno mora biti tudi osebni, kajti le posameznik s svojo idejo, ki jo razvije skupaj z drugimi dejavniki vzgoje in izobraževanja, lahko posodablja.

IP

Za dobro oblikovanje osebnih ciljev si je treba pridobiti nekaj zmožnosti:

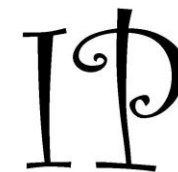
Znati sintetizirati spoznanja (poudarjajo holisti, gestaltisti).

Razvijati izvirnost (originalnost), kar poudarjajo tudi kognitivisti.

Oskrbovati sebe in druge z idejami in s spoznanji glede na potrebe in pričakovanja, kar poudarjajo tudi socialni konstruktivisti.

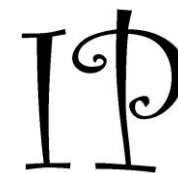
Vrednotiti proces in dosežke, kar poudarjajo tudi kibernetični didaktiki.

Delavnica:

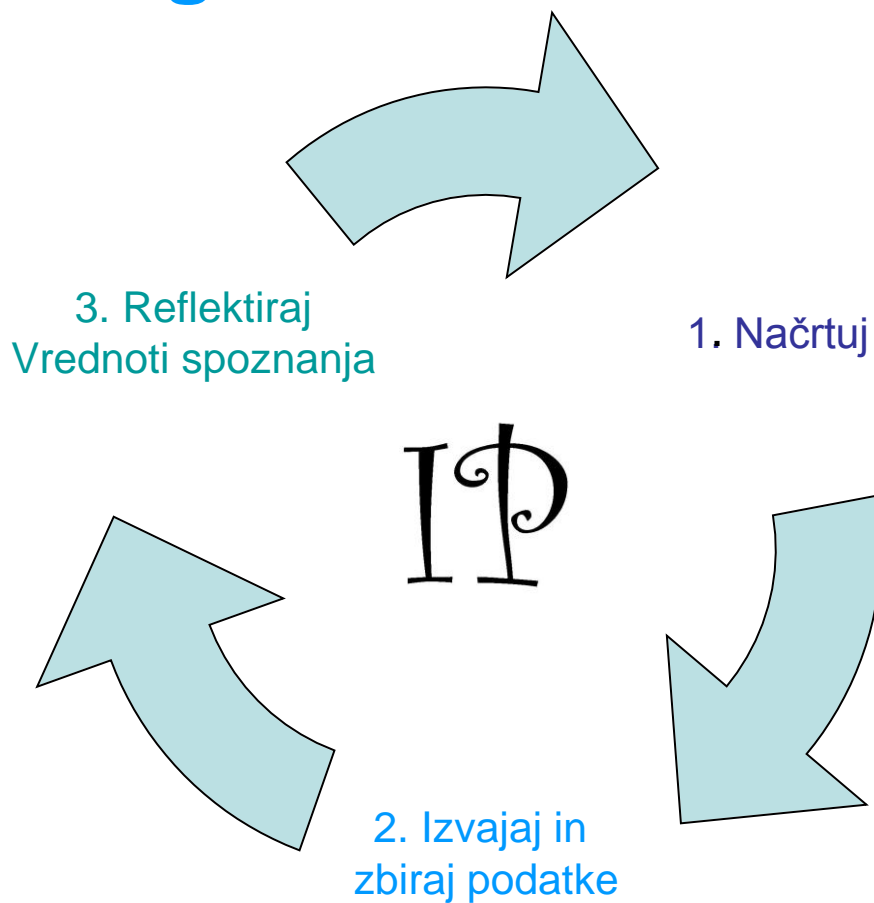
1. Zbiranje članov projektne skupine
2. Raziskovalno vprašanje
3. Cilj
4. Aktiviranje procesa
5. Zbiranje in obdelava podatkov (triangulacija, refleksija)
6. Interpretacija podatkov
7. Razširjanje spoznanj
8. Uporaba v vsakodnevni praksi

AR JE KOT POTOVANJE, KI SE POGOSTO NE KONČA.

- SPREMINJA ŠOLSKO KULTURO
- REZULTATI SO HITRO VIDNI
- RAZVIJAŠ SEBE
- IŠČEŠ KRITIČNEGA PRIJATELJA

Akcijski krog:

NAČRTUJ

- PREOBLIKUJ SEDANJOST ZA REALNO PRIHODNOST
- KAKO?

IP

IZVAJAJ IN HKRATI ZBIRAJ PODATKE

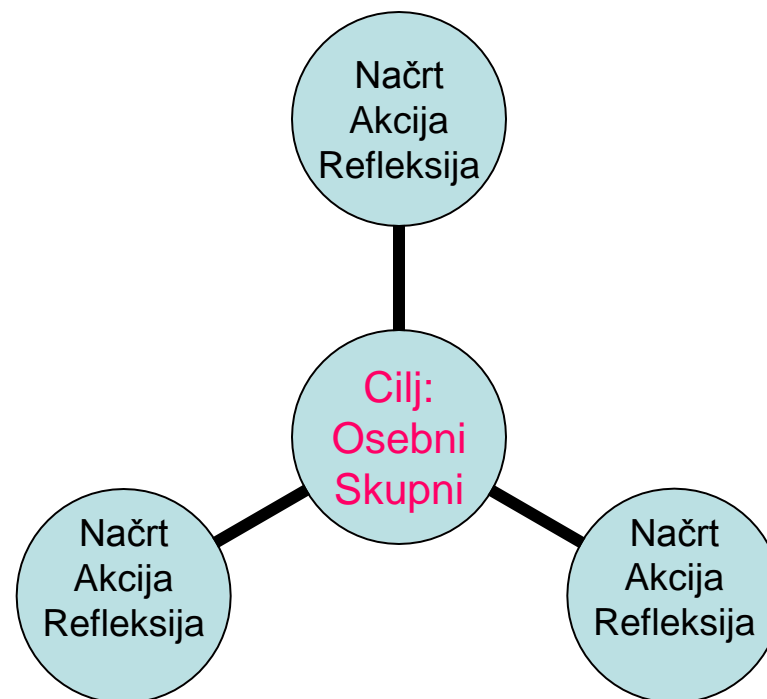
- IZVAJANJE: USTVARJANJE IDEJ
- ZBIRANJE PODATKOV
(TRIANGULACIJA): PESTROST,
JASNOST, ENOSTAVNOST,
INTERPRETACIJA PODATKOV V
UGOTOVITVE IN SPOZNANJA

IP

Bistvo akcijskega raziskovanja je:

- nenehno ugotavljanje in izboljševanje socialne situacije v procesu edukacije,
- nenehno izmenjevanje **akcij in refleksij**, ki sproti osvetljujejo nove možnosti in ovire.

Refleksija

- Refleksija je postaja na poti reševanja problemov. Od razmisleka na postaji je namreč odvisna odločitev nadaljnje poti.

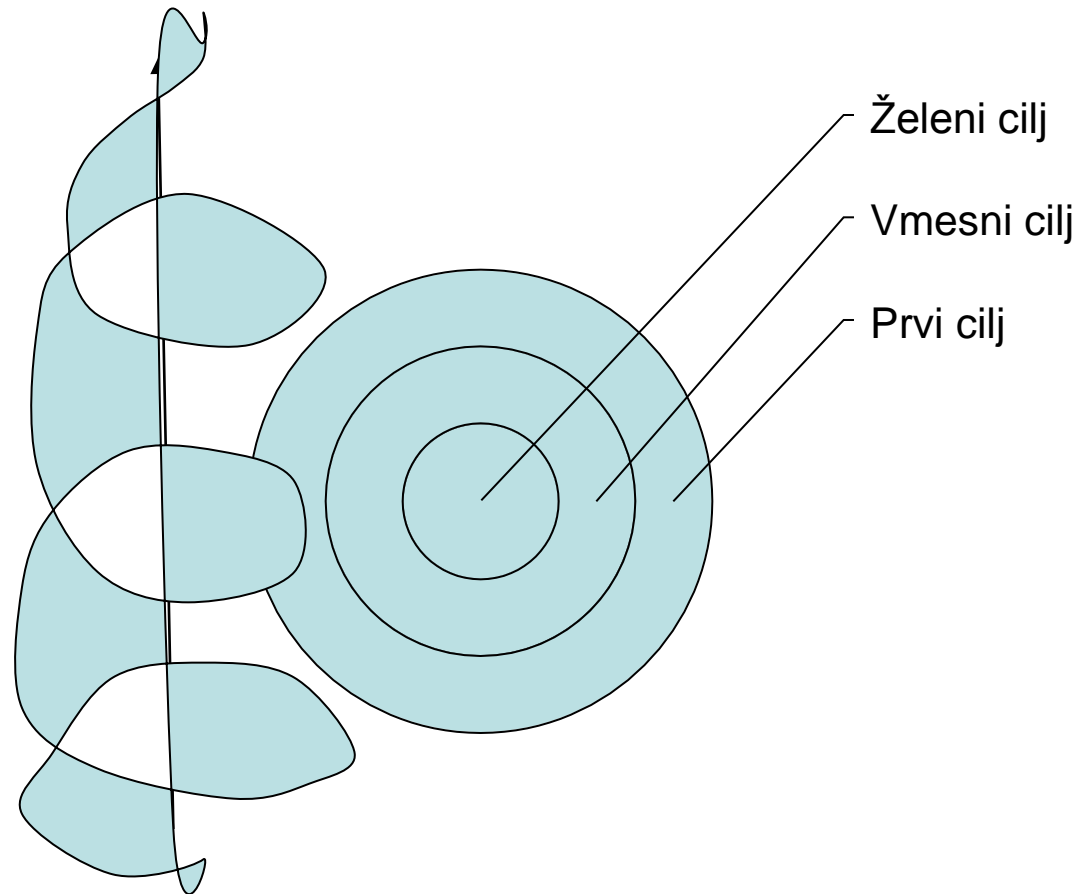
IP

IP

Akcijska spirala

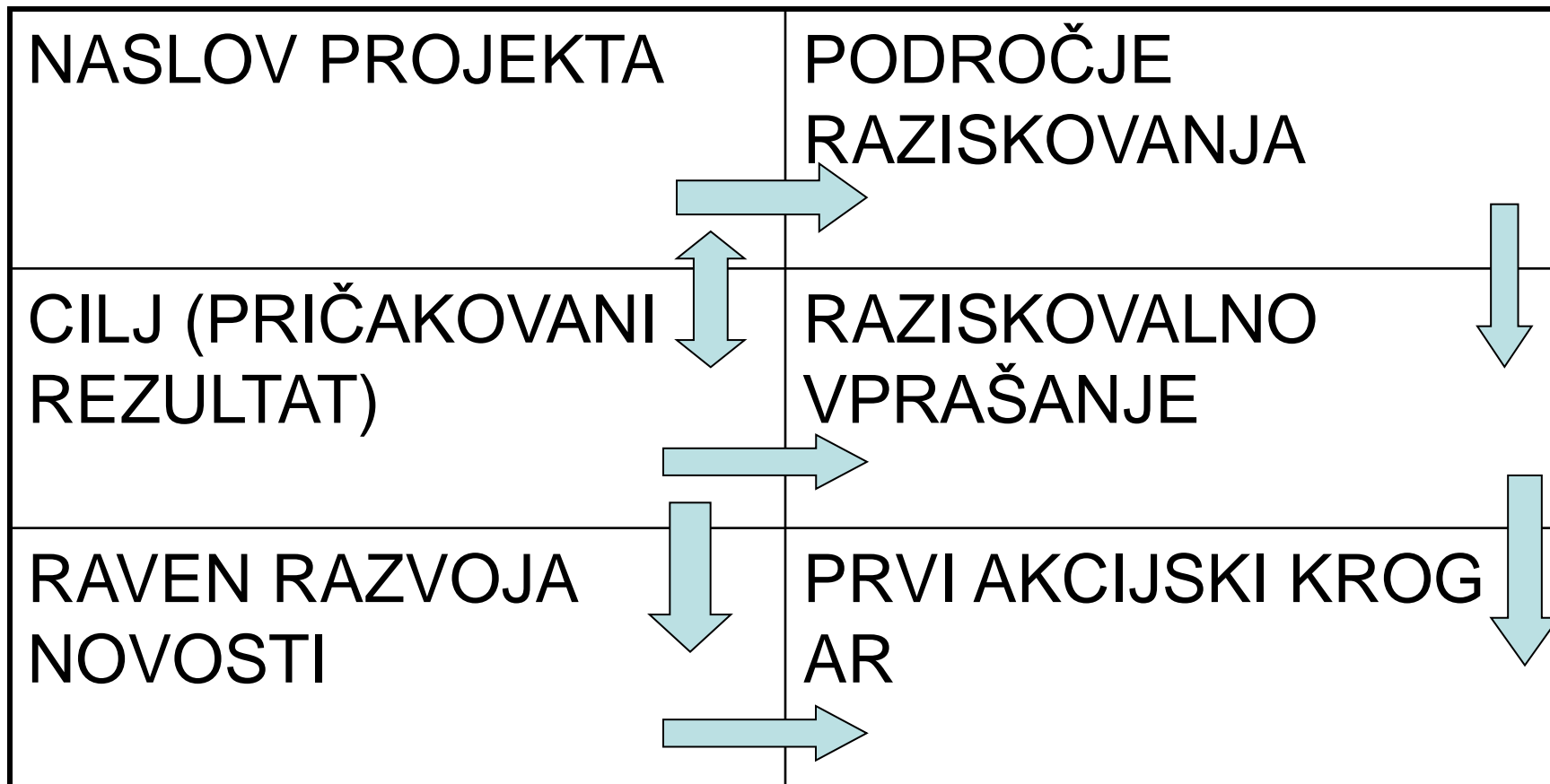
Priporočene:

3 na leto

IP 1 FAZA:

Vloga člana v igri raziskovanja skupine

1. preišljevalnica

Ugotovitev, doloitev

- Diagnosticiranje potreb za uspešno oblikovanje načrta razvoja novosti

IP

Spremljanje in usmerjanje:

Prednosti posameznika in skupine:

- Pričakovanja
- Interes za odkrivanje neznanega
- Stil reševanja problemov

Rezultat = -----

- Načrt preventive
Bogatenje in/ali odpiranje kurikuluma.

Slabosti posameznika in skupine:

- Potrebe (vsebinske in metodične)

Rezultat = -----

- Načrt kurative
Izboljšanje izvedbenega Kurikula.

Metodologija diagnostike odkrivanja štirje cikli empiričnih teorij:

1. De Groot 1961:

1. Opazovanje
2. Indukcija (sklepanje iz posameznih primerov na splošno raven)
3. Dedukcija (sklepanje iz splošnega na posamezno enoto)
4. Preizkušanje
5. Ovrednotenje

2. Deming 1982:

1. Načrtuj
2. Izvedi
3. Preveri
4. Delaj

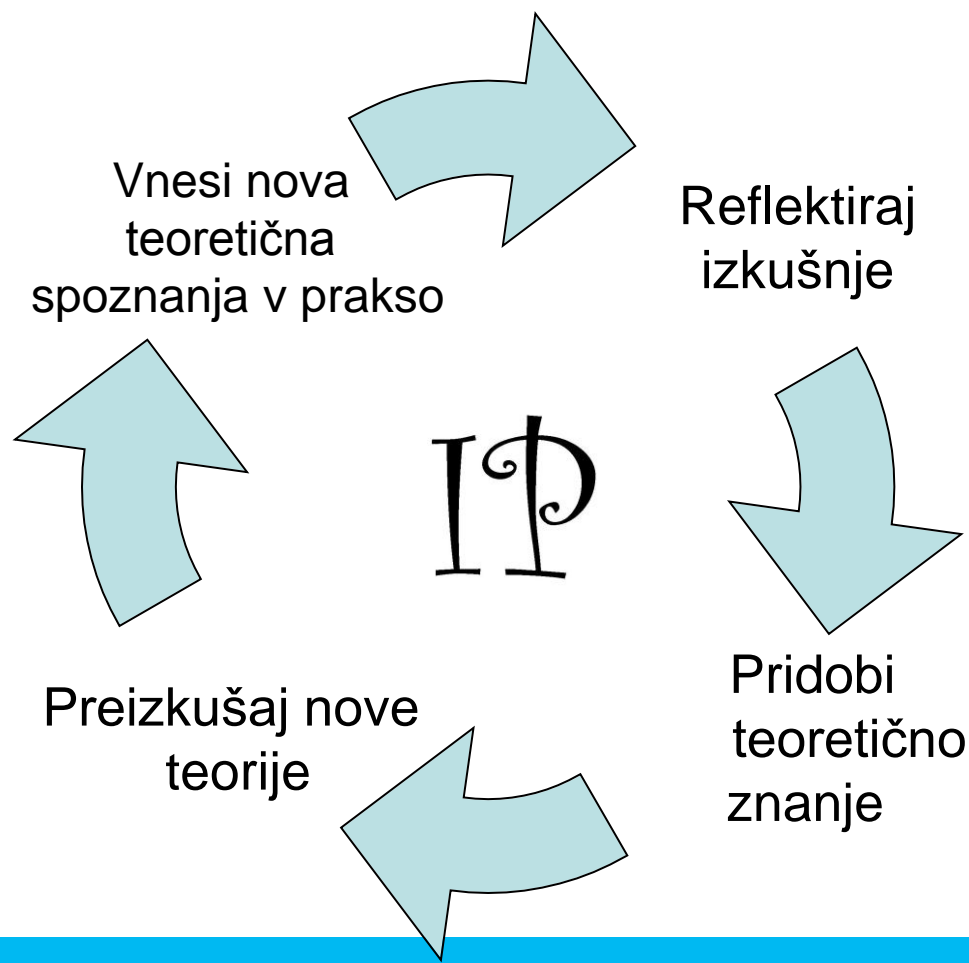
3. Kolb 1984:

1. Izkušnja
2. Opazovanje in refleksija
3. Izvleči bistvo prenove
4. Preizkušaj

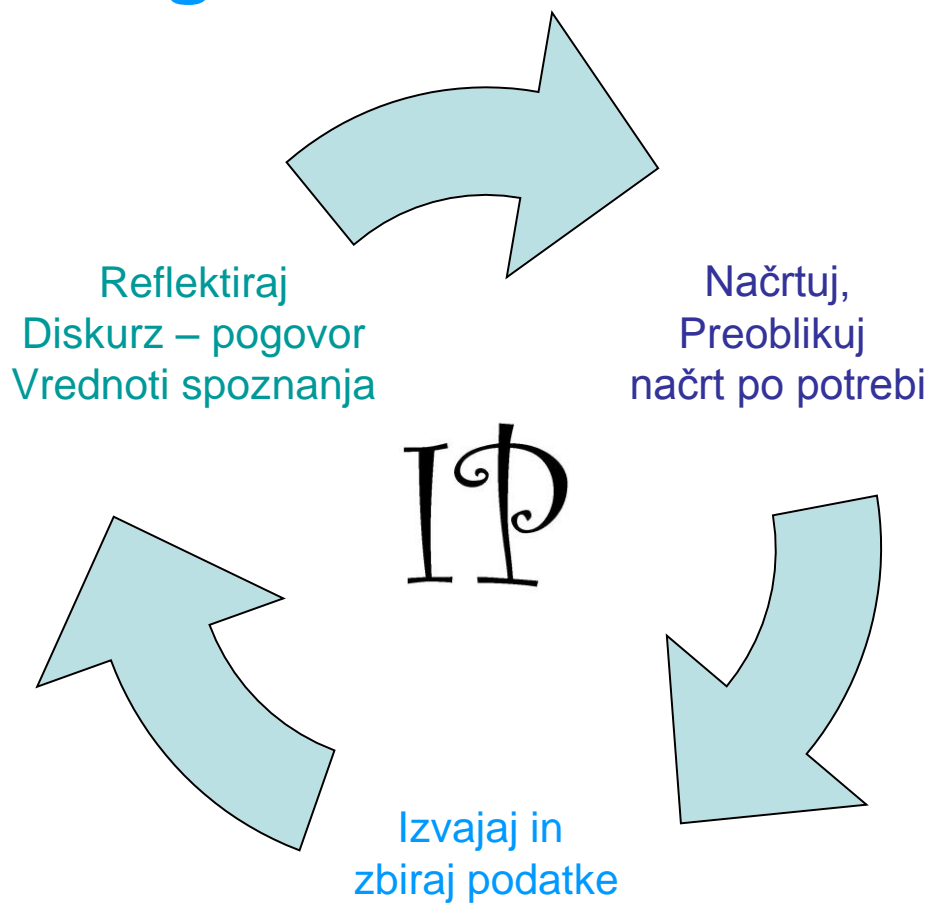
4. Ron C. de Weijzer 2006 PMM: Personal Memory Manager:

1. Zbiranje podatkov
2. Razvrščanje podatkov v različne koncepte posameznikov v skupini
3. Iskanje podobnosti in razlik med koncepti

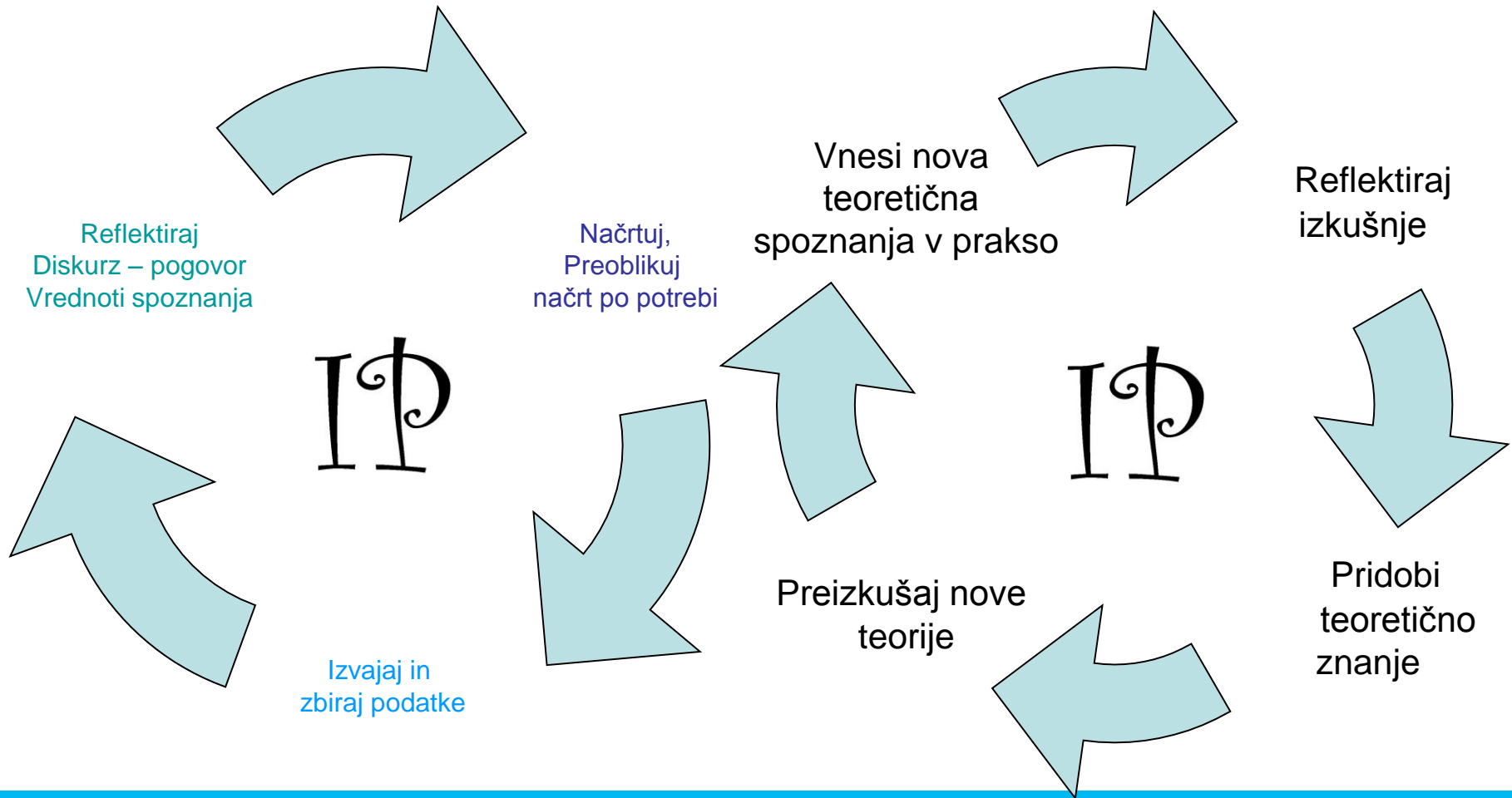
Empirični in eksperimentalni učni cikel (Ron)

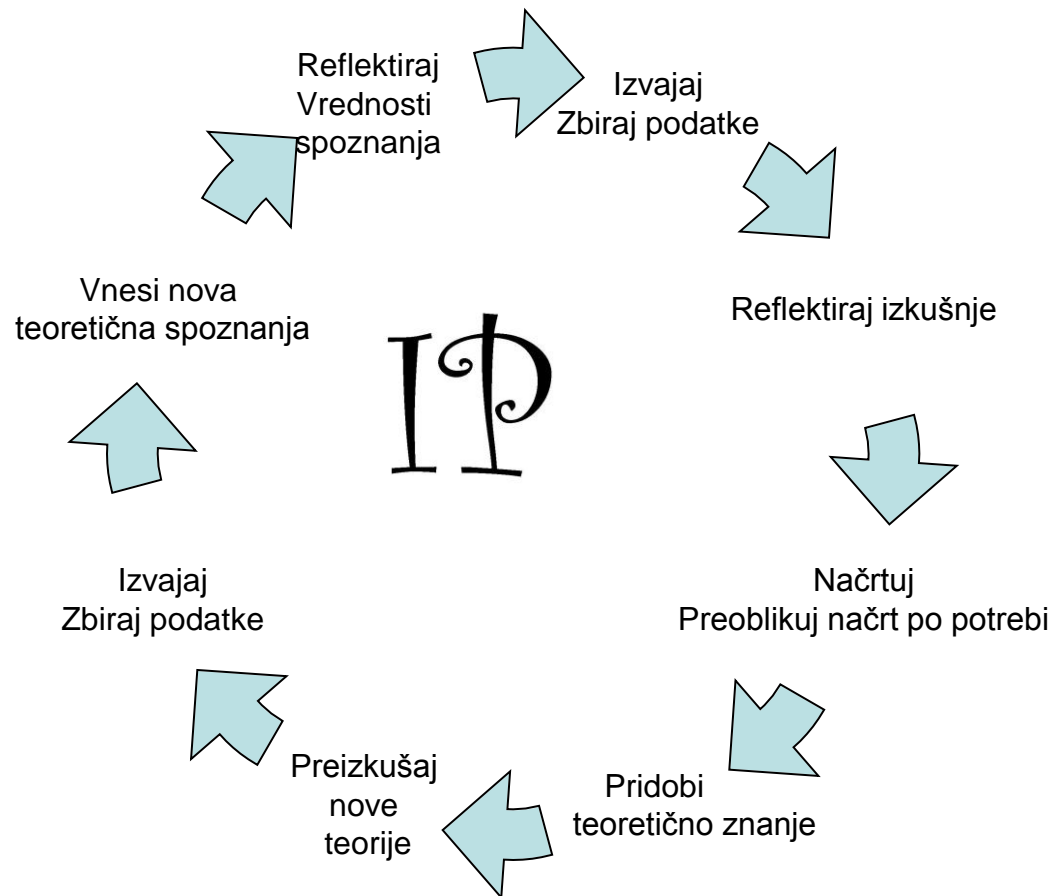
Akcijski krog:

AR in Empirični in eksperimentalni učni cikel

Združena AR in Empirični in eksperimentalni učni cikel

2. preišljevalnica

razlaga, da se
dojame

- Zbiranje, obdelava in interpretacija podatkov za odpravljanje motenj v razvoju novosti

IP

LJUDJE IN ORODJE NI DOVOLJ. POTREBUJEMO MEHANIZEM

Parametri mehanizma:

- Referenčni nivo
- Aktualni nivo
- Povratna informacija v akcijskem raziskovanju za sodelovanje in oblikovanje vrednote

3. preišljevalnica

preišljevanje

- Refleksija kot pogonska sila razvoja novosti

IP

Refleksija za:

razvoj idej, kreativnosti

(Aristotle, Schon, Dewey, Steiner...)

IP

